

TAŞIMALI EĞİTİMLE ÖĞRENİM GÖREN ÖĞRENCİLERİN BAŞARILARINA İLİŞKİN EĞİTİMCİLERİN GÖRÜŞLERİ

Ergün YURTBAKAN¹
Doç. Dr. Taner ALTUN²

Özet

Bu araştırmanın amacı taşınmalı sistemle eğitimlerine devam eden öğrencilerin okul ve sınıf içi başarılarına yönelik öğretmen ve okul idarecilerinin görüşlerinin incelenmesidir. Bu çalışma nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde fenomenoloji (olgubilim) çalışması olarak desenlenmiştir. Bu çalışma Trabzon ilinde beş farklı taşıma merkezli okulda görev yapmakta olan 5 idareci ve 10 öğretmenle yürütülmüştür. Bu çalışmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmelerde katılımcılara, taşınmalı eğitime neden ihtiyaç duyulduğu, taşınmalı eğitim için altyapı ve finansmanın yeterli olup olmadığı, taşınmalı eğitimin öğretmen ve öğrenci açısından avantaj ve dezavantajlarının neler olduğu, taşınan bölgede yarattığı olumsuzlukların ve topluma yansımalarının neler olduğu, öğrencilerin okulda karşılaştıkları sorunların neler olduğuna yönelik açık uçlu sorular yöneltilmiştir. Kayıt cihazına kayıt edilen yüz-yüze görüşmeler daha sonra kâğıda dökülmüş, böylece elde edilen veriler sürekli karşılaştırmalı analiz tekniği kullanılarak analiz edilmiştir. Çalışma sonunda, öğrenci azlığı sebebiyle taşınmalı eğitime başvurulduğu, taşınmalı eğitimin öğretmenler ve öğrenciler açısından faydaları olmasının yanında öğrenciler açısından bazı dezavantajlarının da olduğu, taşınan bölgedeki toplumu olumsuz etkilediği gibi taşınan bölgeye de olumsuz etkileri olduğu, öğrencilerin okul ve sınıf ortamında birtakım sorunlar yaşadıkları, veli desteğinden yoksun kaldığı, öğrencilerin öğrenme potansiyellerinin farklı olmamasına rağmen taşınmalı sistemin okul ve sınıf başarısını olumsuz yönde etkilediği sonuçlarına ulaşılmıştır. Araştırmanın sonunda taşınmalı sistemin olumsuzluklarının en aza indirilmesine yönelik çeşitli öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Taşınmalı eğitim, öğretmen ve idareci görüşleri, kırsal eğitim

VIEWS OF EDUCATORS ABOUT ACHIEVEMENTS OF STUDENTS WHO ATTEND SCHOOLS BY TRANSPORTED EDUCATION SYSTEM

Abstract

This study aims to examine views of school managers and teachers about transported students' school and classroom achievements. The study was carried out within the framework of qualitative research approach and designated as a phenomenology. The study group consists of total 15 educators as 5 of them are school managers and 10 teachers who work in five different transported center schools in Trabzon province. Semi-structured interview technique which is used often in qualitative studies is employed for gathering the data. In the interviews the participants were asked open ended questions such as what they think about the necessity of transported education; adequacy of infrastructure for transported education; advantages and disadvantages of that system; negative effects and reflections to the society in the region; and the problems faced in schools. Face-to-face interviews recorded and transcribed. Obtained data was analyzed by employing constant comparison analysis technique. Results of the study show that according to participants due to limited number of students in villages this system was put into practice; despite some benefits of it for students and teachers it has some disadvantages for students especially; this system has negative effects on the society; students face some problems in schools and in classrooms; students' achievements are negatively affected although their learning potentials are not different from others. At the end of the study some recommendations were made in order to minimize the negative sides of transported education.

Keywords: Transported education, views of teachers and school managers, rural education.

Özgün Araştırma / Original Article

¹ Doktora Öğrencisi, Trabzon Üniversitesi, Türkiye, gamsiz6436@gmail.com ORCID ID: 0000-0001-8811-6320

² Sorumlu yazar/Corresponding Author, Trabzon Üniversitesi, Türkiye, taneraltun@gmail.com

ORCID ID:0000-0001-9946-7257

GİRİŞ

Bireyin doğumdan ölümüne kadarki yaşamında davranışlarını olumlu istendik yönde değiştirme olarak tanımlanan eğitimin, bir bölümünü oluşturan ilköğretimin, demokratik bir toplumun oluşturulması, kültürel sürekliliğin sağlanması ve halkın yaşam kalitesinin yükseltilmesi için yaşam boyu sürecek bir öğrenmenin ve insan gelişiminin temelini atılması gibi yararları da vardır (Kavak,1997). Kırsal bölgelerde bulunan okul türlerinin başında gelen ilköğretim okulları, okullardaki öğrencilere bu konularda destek sağladığı gibi (Waller ve Barrentine, 2015), toplumu da birbirine sıkı sıkıya bağlama ve toplum arasında paylaşılan değerleri artırma konusunda yararlıdır (Ulferts, 2016). Kırsal eğitim öğretmenlere disiplin anlayışı ve profesyonel ilişkilerini geliştirme gibi alanlarda pek fazla bir katkı sağlamamaktadır (Yuyou ve Wenjing, 2018). Diğer taraftan büyük şehirlere göre yüksek oranda yoksulluk çeken kırsal bölgedekitopluma (Gagnon ve Mattingly, 2015; Mattingly, Johnson, &Schaefer, 2011), eğitim hizmeti sunulmasında zorluklar yaşandığı da belirtilmektedir (Yettick, Baker ve Wickersham, 2014).İlgili alanyazında bu zorluklardan bazıları genellikle kırsal eğitim konusunda önemli etken olan öğretmenlerin görevli oldukları kırsal bölgedeki okullara ulaşma konusunda zorluklarla karşılaşması (Monk, 2007; Mingren ve Shiquan, 2018) çeşitli nedenlerle okuldan ayrılmaları sonucu büyük okullara göre yerlerinin doldurulmasının zor olması olarak sıralanmaktadır. (Gagnon ve Mattingly, 2015). Bu durum, hizmet sağlayıcıların bu bölgelere kaliteli eğitim hizmeti sunmasında zorluklar yaşamasına neden olmaktadır. (Sindelar, Pua, Fisher, Peyton, Brownell ve Mason Williams, 2018). Bunun sonucunda da kırsal bölgede eğitim alan öğrencilerin problemleri artabilmektedir (Brownell, Bishop ve Sindelar, 2018). Bu bölgelerde yaşayan öğrencilere eşit eğitim-öğretim şansının sağlanması için kaynaklara ulaşabilmeleri ya da onlardan yararlanabilmeleri amacıyla (Kaya ve Aksu, 2009), hizmet sağlayıcılar yatılılık ve pansiyon hizmetleri sunma, taşımali eğitim uygulaması gibi birtakım yöntemlere başvurmaktadırlar (Kefeli, 2005).Bu yöntemlerden biri olan taşımali eğitimde; okulu bulunmayan, çeşitli nedenlerle okulu eğitim- öğretime kapalı, birleştirilmiş sınıf uygulaması yapan ilköğretim okullarındaki öğrencilerin, taşıma merkezi ilköğretim okullarına günü birlik taşınarak kaliteli bir eğitim-öğretim görmelerini sağlama yollarından biridir (MEB, 2000:3). Ülkemizde 1989-90 eğitim-öğretim yılında Kırıkkale ilinde 3, Kocaeli ilinde 2 taşıma merkez okulda pilot uygulama ile başlayan taşımali eğitim (Özgün, 2007), 1997-98 eğitim-öğretim yılında zorunlu eğitimin sekiz yıla çıkmasıyla birlikte uygulama kapsamının artırılarak taşıma merkezi okulların sayıları da çoğalmıştır (Bilek ve Kale, 2012). Taşıma ücreti devlet tarafından karşılanan kırsal bölgedeki öğrenciler; taşımali eğitimle köyde yetersiz koşullardan kurtularak iyi bir eğitim görme şansı bulurlar; merkez okullarda farklı öğretmen ve sosyal yapı içerisindeki öğrencilerle etkileşim kurma olanağı bularak, sosyalleşebilmektedirler. Bunun yanında merkez okullarda laboratuvar, spor salonu, resim atölyesi gibi olanaklarla tanışan bu öğrenciler, yapılan sosyal ve kültürel etkinliklerde ilgi ve yetenekleri ortaya çıkarma fırsatı bulabilmektedirler.Hatta okulunun laboratuvar, kütüphane, bilişim teknolojileri sınıfı, spor malzemeleri, derslerin müstakil sınıflarda işlenmesi, 4-5. sınıflarda göremedikleri İngilizce ve bilgisayar derslerinin işlenmesi gibi olanaklarından yararlanarak birikimlerini ve akademik başarılarını artırebilmektedirler. Ayrıca çeşitli nedenlerle okuması engellenen kızlar da eğitim olanağına kavuşma imkânı bulabilmektedirler (Bilek ve Kale, 2012; Karakütük, 1998; Küçükşüleymanoğlu, 2006; Şimşek ve Büyükkıdık, 2017; Yurdabakan ve Tektaş, 2013).

Tüm bu faydalarına rağmen öğrenciler taşıma araçlarına yetişmek için erken kalkmak zorunda olabildikleri gibi, taşıma araçlarının taşımaya uygun ve kapasite olarak yeterli olmaması veya yöre halkının servis araçlarına binmesi gibi nedenlerle ayakta kalma zorunda kalabilmektedirler.Taşımadan dolayı yorgunluk ve rahatsızlık hisseden bu öğrenciler derse hazırlıksız gelebilmekte ve okulun fiziki imkânlarının da yetersizliğinin eklenmesiyle ders performansları düşülebilmektedir.Ayrıca okullarda rehber öğretmenin olmaması bu öğrencilerin okula uyum konusunda sorun yaşamalarına, arkadaşları arasında kısmi de olsa gruplaşmalar yaşamalarına ve dolayısıyla samimi arkadaş sayılarında azalmaya neden olabilmektedir. Bu öğrencilerin velilerinin de okuldaki veli toplantılarına katılmaması, öğretmenlerin istediklerinde kendilerine ulaşamaması, çocuklarının öğrenimleri ile yeterince ilgilenememeleri öğrenci ve aileleri arasında zamanla iletişim kopukluğu yaşamalarına yol açabilmektedir. Aile ile iletişim kuramayan bu öğrenciler merkezlerde farklı yaşamları görünce kendi yaşam tarzlarından eziklik duyabilmekte ve bir daha köye dönmeyi istemeyebilmektedirler.Aileleri

tarafından taşınma esnasında güvenlikleri konusunda endişe duyulan bu öğrenciler, öğle yemeği gereksinimleri ve sağlık hizmetleri yeteri kadar karşılanmayabilmektedir. Ayrıca kamuoyuna tam olarak faydaları anlatılamayan taşımali eğitim; taşınan köy okullarının atıl vaziyette kalmasına ve taşınan bölgedeki köyün kalkınmasına ve köy halkının eğitilmesine engel olabilmektedir(Arı, 2003; Bilek ve Kale, 2012; Büyükkaragöz ve Şahin, 1995; Ergüneş ve Altunsaray, 1998; Karakütük, 1998; Küçüksüleymanoğlu, 2006; Ozan, 2009; Şimşek ve Büyükkıdık, 2017; Yeşilyurt, Orak, Tozlu, Uçak ve Sezer, 2007).

Literatüre bakıldığında taşımali eğitimle ilgili Ege, Akdeniz, Doğu Anadolu, Güneydoğu Anadolu, İç Anadolu bölgelerinde, değişik katılımcı grupları (servis şoförü, öğrenci, veli, öğretmen, idareci, müfettiş) ile taşımali eğitimde; eğitim-öğretim, öğrenci davranışları, güvenlik, sağlık, maliyet, sosyal yapı, ulaşım, beslenme, ders dışı faaliyetler, ailenin rolü gibi konularda karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri bulmaya yönelik birçok araştırma yapılmıştır (Ak ve Sayıl, 2006; Arı, 2003; Bilek ve Kale, 2012; Boğuşlu, 2007; Bulut, 2003; Büyükkaragöz ve Şahin, 1995; Karakütük, 1998; Kaya, 2006; Küçüksüleymanoğlu, 2006; Ozan, 2009; Özkan, 1997; Secer ve Yelken, 2009; Şenol ve Yıldız, 2009; Şimşek ve Büyükkıdık, 2017;Yeşilyurt ve diğerleri, 2007; Yurdabakan ve Tektaş, 2013). Ayrıca taşımali eğitimin öğrenci başarısı üzerindeki etkileri de araştırılmış ve taşımali öğrencilerin başarılarının arttığı görülmüştür (Angrist, Pathak ve Walters, 2013; Ak ve Sayıl, 2006; Kaya ve Aksu, 2009; Secer ve Yelken, 2009; Şimşek ve Büyükkıdık, 2017). Yapılan araştırmalara bakıldığında, gerek yurt dışında taşımali eğitimle ilgili fazla çalışma olmaması gerekse yurt içinde Karadeniz Bölgesinde taşımali eğitimle ilgili bir çalışmanın bulunmaması böyle bir çalışmanın yapılmasını gerekli kılmaktadır.

Araştırma,neden taşımali eğitime ihtiyaç duyulduğu, taşımali öğrencilerin yaşadıkları problemler ve ailelerinin eğitimleri konusundaki hassasiyetlerini belirleyip,taşımali öğrencilerin okul başarısındaki rollerini değerlendirmek açısından önem arz etmektedir.Araştırmanın taşımali öğrencilerle ilgili algılara ışık tutacağı düşünülmektedir

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, taşıma merkezi olan okullardaki eğitimcilerin görüşleri doğrultusunda,taşımali eğitimle eğitim-öğretim gören öğrencilerin okul ve sınıf başarısındaki etkilerini değerlendirmektir. Araştırmada katılımcıların görüşlerine göre taşımali eğitimin avantaj ve dezavantajları, bu sistemin uygulanmasında karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri derinlemesine incelenmeye çalışılacaktır.

YÖNTEM

Bu çalışma nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde tasarlanmış olup araştırmada fenomenoloji (olgubilim) deseni kullanılmıştır. Fenomenolojik çalışmalar,genellikle farkına varılan ancak kendisi hakkında derinlemesine bilgi edinilemeyen sosyal olguları derinlemesine inceleyen araştırmalardır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu tip çalışmalarda ayrıca herhangi bir olgu ve olay hakkında deneyimleri bulunan bireylerin bu deneyimlerinin betimlenmesi, yaşam dünyalarına ait bakış açılarının belirlenmesi de amaçlanmaktadır (Creswell,2014). Bu çalışmada Türkiye’de olgu haline gelen taşımali eğitim hakkındaki görüşler, bu uygulamanın içinde bulunan öğretmen ve okul yöneticilerinden yüz yüze görüşmeler yoluyla elde edilmiş elde edilen veriler analiz edilerek yorumlanmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmaya Trabzon ili Maçka ilçesinde 2015-16 eğitim-öğretim yılında taşıma merkezli 5 farklı okulda görev yapmakta olan,amaçlı örnekleme yöntemlerinden uygun durum örnekleme yoluyla seçilen, 15 eğitimci (10 öğretmen, 5 idareci) katılmıştır.Uygun durum örnekleme; araştırma yapılacak birey ya da grupların araştırma sürecine dahil edilmesinin daha kolay ya da bunlara daha kolay ulaşılabilir olmasıyla ilişkilidir (Ekiz, 2009). Araştırmaya hız kazandırmak ve katılımcılara kolay ulaşabilmek için uygun durum örnekleme seçilmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenler Ö1, Ö2, Ö3 şeklinde kodlanırken, okul yöneticileri ise İ1, İ2, İ3 şeklinde kodlanmıştır.

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Eğitimcilerin Demografik Bilgileri

Katılma	Cinsiyet	Eğitim Durumu	Branş	Hizmet Yılı		Öğrenci sayısı	
				Öğretmen	İdareci	Taşımah	Taşımasız
Ö1	E	Lisans	Sınıf öğrt.	12		14	1
Ö2	E	Doktora Öğr.	Türkçe öğrt.	5		11	4
Ö3	E	Lisans	Beden Eğt.Öğrt.	8		16	2
Ö4	E	Lisans	Sınıf öğrt.	6		12	0
Ö5	E	Lisans	Sınıf öğrt.	10		2	13
Ö6	K	Lisans	Sınıf öğrt.	12		5	11
Ö7	E	Lisans	Sınıf öğrt.	32		5	13
Ö8	K	Lisans	Sınıf öğrt.	11		20	2
Ö9	K	Lisans	Matematik öğrt.	4		15	3
Ö10	K	Lisans	Resim Öğrt.	8		6	12
İ1	E	Lisans	Sınıf öğrt.	21	18	115	345
İ2	E	Eğitim Enstitüsü	Sınıf öğrt.	33	15	150	30
İ3	E	Yüksek Lisans	Sınıf öğrt.	24	9	142	30
İ4	E	Lisans	Din Kültürü	11	2	133	293
İ5	E	Lisans	Sınıf öğrt.	29	20	123	17

Araştırmaya katılan eğitimcilerin 10'u öğretmen ve 5'i idarecidir. Eğitimcilerden 10 öğretmenin 6'sı erkek, 4'ü kadın; idarecilerin ise hepsi erkektir. Araştırmaya katılan 10 öğretmenin 9'u lisans mezunu, 1'i doktora öğrencisi; idarecilerin 3'ü lisans, 1'i yüksek lisans, 1'i ise Eğitim Enstitüsü mezunudur. Öğretmenlerin 6'sı sınıf, 4'ü branş öğretmeni(Türkçe, Beden eğitimi, Matematik, Görsel Sanatlar); idarecilerin ise; 4'ü sınıf, 1'i Din Kültürü öğretmenidir. Öğretmenlerin meslekteki çalışma yılları 4 ile 32 yıl arasında değişirken; idarecilerin 11 ile 33 yılları arasında değişmektedir. Okullardaki öğrenci sayısı 140 ile 460 arasında değişmekte olup, bunların 115-150 arasında değişmekte olan bölümünü taşımah öğrenciler oluşturmaktadır. Öğretmenlerin sınıflardaki ortalama öğrenci sayısı 12 ile 22 arasında değişmekte olup, 5 ile 20 arasında değişmekte olan kısmını taşımah öğrenciler oluşturmaktadır.

Veri Toplama Aracı

Taşımah eğitim ile ilgili eğitimcilerin deneyimlerini ortaya koymak amacıyla onlarla yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. *Yarı yapılandırılmış görüşme; araştırmacının görüşme sorularını önceden hazırladığı, ancak görüşme sırasında araştırılan kişilere esneklik sağlayarak oluşturulan soruların yeniden düzenlenmesine, tartışılmasına izin veren görüşme tekniğidir* (Ekiz, 2009). Araştırmacı kapsamında eğitimcilere yönelik hazırlanan taşımah eğitim ile ilgili görüşme formu hazırlanırken, ilgili alanla ilgili literatür taranarak yarı yapılandırılmış görüşme soruları hazırlanmıştır. Hazırlanan bu sorular bir konu alanı uzmanının görüşüne sunulmuştur. Konu alanı uzmanının görüşleri doğrultusunda gerekli eklemeler yapıldıktan sonra, konu alanı uzmanı tarafından çıkarılmasını istediği yerler çıkartılarak yarı yapılandırılmış görüşme formuna son hali verilmiştir. Son hali verilen ve iki kısımda toplam 13 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış mülakat formunun birinci kısmında 5 soru (cinsiyet, eğitim durumu, branş, hizmet yılı, sınıftaki taşımah-taşımasız öğrenci sayısı), ikinci kısmında 8 soru (Taşımah eğitime neden ihtiyaç duyulmaktadır, taşımah eğitim için alt yapı ve finansman yeterli midir, taşımah eğitimin avantaj ve dezavantajları nelerdir, taşımah eğitimin taşınan köye etkileri nelerdir ve o köyedeki topluma taşımah eğitim nasıl yansımaktadır; Taşımah eğitim ile öğrenim gören ailelerin sosyoekonomik durumları, okulla iletişim durumları nasıldır ve öğrencilerinin eğitimleri ile yeteri kadar ilgilenebilmekte midirler; taşımah öğrencilerin öğrenme potansiyelleri nasıldır, taşımah öğrenciler okul ve sınıf başarısını etkilemekte midir, taşımah öğrenciler okul ve sınıf ortamında hangi problemlerle karşılaşmaktadır?) bulunmaktadır.

Veri Toplama ve Analiz Süreçleri

Taşımali eğitim ile öğrenim gören öğrencilerin okul ve sınıf başarılarına etkilerini belirlemek amacıyla yapılan araştırmada eğitimcilerin görüşlerini almak için tamamen gönüllülük esasına dayalı olarak görüşme yapmak isteyen beş farklı okuldaki öğretmen (10), ve idareciler (5) belirlenmiştir. Derslerin aksatılmaması adına eğitimcilerin uygun olduğu zamanlarda (okul çıkışı, teneffüs araları) görüşmeler yapılmıştır. Eğitimcilere görüşmelerin ses-kayıt cihazı ile kaydedileceği, bunun bir sakıncası olup olmadığı sorulmuş ve eğitimcilerin hepsi tarafından kabul edilen ses-kayıt cihazı görüşmeler kaydedilmiştir. Her bir eğitimci ile ortalama 5-6 dakika süren görüşmeler toplam 90 dakika sürmüştür. Ses kayıt cihazı ile kayıt edilen görüşmeler bilgisayar ortamında yazıya aktarılmıştır. Yazıya aktarılan görüşmelerin çıktısı alınarak tekrar eğitimcilere eklemek veya çıkarmak istedikleri yerlerle ilgili işlem yapabilmeleri için geri dağıtılmıştır. Eğitimciler tarafından gerekli düzeltmeler yapılan görüşmeler, nitel araştırmalarda kullanılan ve içerik analiz tekniklerinden birisi olan “sürekli karşılaştırmalı analiz tekniği” kullanılarak analiz edilmiştir. Bu metotta tümevarım yöntemi kullanılmaktadır. Verilerin önceden düzenlenmiş kategorilere göre analiz edilmesinden ziyade, veriler elde edildikten sonra kategorilere ayrılmıştır (Ekiz, 2003). Analizlerden elde edilen kategoriler tablolar halinde sunulmuş ve buna destek olması amacıyla eğitimcilerin görüşme kayıtlarından elde edilen alıntılara yer verilmiştir.

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde yarı yapılandırılmış görüşme tekniğiyle elde edilen verilerin analizleri ve bulgularına yer verilmiştir.

Taşımali Eğitime İhtiyaç Duyulma Nedenlerine Taşımali Eğitim İçin Altyapı ve Finansman Yeterliliği

Araştırmanın bu bölümünde eğitimcilerin, taşımali eğitime ihtiyaç duyulma nedenleri ve taşımali eğitim için altyapı ve finansman yeterliliği ile ilgili düşünceleri belirlenmeye çalışılmıştır.

Tablo2. Öğretmen ve idarecilerin taşımali eğitime neden ihtiyaç duyulduğu ve bu konudaki altyapı ve finansmanın yeterliliğiyle ilgili görüşleri

Katılımcılar	Taşımali eğitime ihtiyaç duyulma nedenleri						Altyapı ve finansmanın yeterliliği			
	Öğrenci sayısının azalması.	Devlete maddi külfet getirmesi.	Yerleşim yerinin okula uzak olması	Öğretmenin birleştirilmiş sınıflı okula gitmek istememesi	Siyasi nedenler	Birleştirilmiş Sınıfları Kaldırmak	Yeterli	Yetersiz	Yeterli ama Daha iyi olabilir	Bilgim Yok
Ö1	✓	✓					✓			
Ö2		✓						✓		
Ö3	✓						✓			
Ö4	✓								✓	
Ö5	✓						✓			
Ö6		✓					✓			
Ö7						✓				✓
Ö8			✓				✓			
Ö9			✓							✓
Ö10	✓		✓				✓			
İ1	✓			✓			✓			
İ2			✓					✓		
İ3						✓		✓		
İ4	✓						✓			
İ5	✓						✓			

Tablo 2’de görüldüğü üzere; eğitimcilerin 8’i öğrenci sayısının azalmasını, 4’ü yerleşim yerlerinin okula uzak olmasını,3’ü devlete maddi külfet getirmesini taşımali eğitime ihtiyaç duyulma nedeni olarak göstermişlerdir.

Konu ile ilgili olarak Ö3 kodlu öğretmen “*Köylerin boşalmasından dolayı, öğrenci sayısının köylerde azalmasından dolayı ihtiyaç duyulmuştur.*” diye görüşünü belirtirken, Ö2 kodlu öğretmen “*Uzak yerlerdeki okulların kapatılması, öğrencilerin tek bir merkeze toplanması devlete daha kolay geldi herhalde.*” diyerek düşüncelerin idile getirmiştir.

Tablo 2’de de görüldüğü üzere katılımcılara yöneltilen sorular içerisinde “Siz taşımali eğitim için gerekli altyapı ve finansmanı yeterli buluyor musunuz?” sorusuna verilen yanıtlarda 9 eğitimcinin altyapı ve finansmanı yeterli bulunduğunu ifade ederken,3 eğitimci altyapı ve finansmanın yetersiz olduğunu belirtmiştir.

Taşımali eğitim için gerekli altyapı ve finansmanın yeterliliği konusunda; Ö1 kodlu öğretmen “*...yeterli tabi.Devlet onlar için yemek imkânı, taşıma imkânını,kitap imkânını ve aile gelir giderlerini karşılıyor.Bir problem olduğuna inanmıyorum*” diyerek, Ö6 kodlu öğretmen “*Gerekli alt yapı finansmanı yeterli buluyorum ama bence araçlar çocuklar için daha uygun bir hale getirilebilir.Taşıma kaliteli bir hale getirilebilir.*”diyerek düşüncelerini belirtirken, İ3 kodlu idareci, “*Yeterli bulmuyorum.Çünkü taşımada şöyle sıkıntılar var:Her yere gidemiyor,sadece ana güzergâh üzerinde 2 km’ye kadar yürüme durumu oluyor,kış var,kar var,köyde yabani hayvan tehlikesi var.O tür sıkıntılar yaşanıyor.Çünkü yürüyen çocuklar var.Taşıma tamam da belli bir merkezden alıyor.Ondan sonra devam eden çocuklar var.Yürüyen çocuklar var.*” diyerek düşüncelerini belirtmiştir.

Buradan da anlaşıldığı gibi taşımali eğitimin altında yatan birçok nedenin olduğu,fakat asıl nedenin öğrenci azlığından kaynaklandığı tespit edilmiştir.Taşımali eğitim için gerekli altyapı ve finansmanın yeterli olduğu ortaya çıkmaktadır.

Taşımali Eğitimin Veli ve Öğrenciler Açısından Avantaj ve Dezavantajları

Katılımcılara taşımali eğitimin öğrenci ve velilere faydasının ve dezavantajlarının neler olduğuyla ilgili sorulan soruya alınan cevaplar Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3. Eğitimcilerin taşımali eğitimin avantaj ve dezavantajları hakkındaki görüşleri

		Kodlar	Öğretmen	f
		Avantajlar	Öğrenci	Sosyalleşme imkânı bulur.
Okula ulaşımını kolaylaştırır.	Ö2,Ö3,Ö8,Ö10			4
Müstakil sınıfta ders görme imkânı bulur.	Ö4,İ4,İ5			3
Başarıları artar.	Ö1,Ö4,Ö9,İ2,İ4			5
Veli	Sorumlulukları azalır.		Ö2,Ö3,Ö9,İ2,İ4	5
	Ekonomik yükleri azalır.		Ö7,İ2,İ4	3
Dezavantajlar	Öğrenci	Erken kalkmak zorunda kalırlar.	Ö1,Ö5,Ö6,Ö7,İ1,İ4	6
		Ulaşım esnasında riskle karşılaşılırlar.	Ö1, İ1 İ5	3
		Yolda zaman kaybederler.	Ö2,Ö7,İ1,İ3	4
		Veli ile iletişim kopukluğu yaşanır.	Ö1	1
		Servisi kaçırabilirler.	Ö6,Ö8,Ö9	3
		Yolda yorulurlar.	Ö2,Ö3,Ö5,Ö6	4
		Evinin önünden binemeyebilir.	Ö4	1

Veli	Yemekler sağlıksız ya da istemediği olabilir.	İ1,İ4	2
	Ders dışı faaliyetlere katılamazlar.	İ5	1
	Arkadaşları ile etkili iletişim kuramaz.	Ö10	1
	Sorumlulukları artar.	İ1	1
	Ekonomik yük getirir.	İ1, İ5	2
	Öğrencilerin eğitimlerine duyarsız kalabilirler.	Ö1, İ1	2
	Dezavantajı yok	Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, İ2, İ3, İ4	12

Taşımali eğitimin öğrencilere faydasının neler olduğuna verilen cevaplarda eğitimcilerin 6'sı öğrencilerin sosyalleştiğini,4'ü okula ulaşmalarında kolaylık yaşadıklarını, 5'i öğrencilerin başarısının arttığını,3'ü müstakil sınıfta ders görme imkânı bulduğunu,velilere faydası olarak ise;7'si velilere faydasının olmadığını,5'i velilerin sorumluluktan kurtulduğunu,3'ü ekonomik yönden faydalı olduğunu belirtmişlerdir. Konuyla ilgili olarak İ1 kodlu yönetici, “*Taşımali eğitimin faydası şöyle:Örneğin,kırsal kesimde birleştirilmiş sınıf yapan bir öğrencilerin,merkeze taşınarak tek öğretmenle daha uygun şartlarda,daha kaliteli eğitim-öğretim bakımından daha da genişletilmiş,yapılandırılmış bir okulda görev yapmaları,ders almaları elbette ki önemlidir.Örneğin, köylerde her branştan öğretmen bulunmamaktadır ama merkezlerde her branştan öğretmen bulunduğu için bu gibi öğretmenlerden de yararlanması çocuklar için elbette ki olumludur.Veliler için çok fazla faydası olduğu söylenemez.Çünkü neden?Sabahleyin daha erkenden kalkacak,çocukları hazırlayacaktır,araba riski vardır,akşam dönüşü vardır.Kar,yağmuru vardır. Veliler için çok faydası olduğu söylenemez.*” diyerek görüşünü belirtmiştir.

Ö4 kodlu öğretmen ise,“*Öğrenciye büyük faydası vardır.Tabi ki birleştirilmiş sınıfta eğer tecrübesi olan insanlar varsa 2 sınıf bir arada 4 sınıf bir arada4 farklı öğrenci grubuna 4 farklı konuyu aynı gün,aynı sınıfta,aynı yerde anlatabilmek olağanüstü zor ve konuların yetişmesi ve öğrenci seviyesini ileriye taşıma açısından oldukça zahmetlidir.Bu yüzden öğrenci için tek sınıf,aynı yaş grubunda eğitim görmek oldukça başarılarını arttırmalarına,kendilerini geliştirmelerine fırsat verecektir.Birleştirilmiş sınıfın tek faydası farklı yaş grubundaki öğrencilerin kaynaşması,kardeşlik,dayanışma duygularının,ağabey-kardeşlik duygularının daha fazla olmasını sağlayacaktır.Velilere de faydası; tabi ki velilerin de geleceği öğrencilerdir,çocuklarıdır.Çocuklarının iyi bir eğitim almaları velilere de iyi bir eğitim görmüş çocukları olmasını sağlayacaktır.*” biçiminde düşüncesini belirtmiştir.

Taşımali eğitimin öğrenci ve veliler açısından dezavantajlarının neler olduğu sorusuna eğitimcilerin 6'sı taşımali eğitim yüzünden öğrencilerin erken kalkmak zorunda kaldıklarını,4'ü öğrencilerin yorulduklarını ve zaman kaybettiklerini,3'ü servis kaçırma problemi yaşadıklarını ve ulaşımında karşılaşacakları riskler olduğunu,2'si yemekle ilgili problemler yaşadıklarını, 1'i öğrencilerin evinden binemediklerini ve ders dışı faaliyetlere katılamadıklarını, aynı zamanda veli ile iletişimde sorunlar yaşandığını ifade etmiştir.Veliler açısından dezavantajları konusunda eğitimcilerin12'sitaşımali eğitimin dezavantajı olmadığını,2'si velilerin ekonomik problem yaşayacağını,2'si ise velilerin çocuklarının eğitimine duyarsız kalacağını ifade etmiştir. Konuyla ilgili olarak İ1 kodlu öğretmen düşüncelerini *Dezavantajları çocuklar daha erken saatte kalkıp yola düşmektedirler.Kışın su,kar gibi günlerde sıkıntı olmaktadır.Araçta beklemek zorunda kalıyorlar zaman zaman beklemek zorunda kalıyorlar.Öğlelerde verilen yemeklerden istediği ve ya istemediğine bakılmaksızın çıkan yemeği yeme zorunda kalmaları gibi olumsuzlukları vardır.*” şeklinde ifade ederken Ö2 kodlu öğretmen ise düşüncelerini şöyle belirtmiştir; “*Çok uzaktan gelen öğrencilerin yol boyunca yoruldukları için,hem gelirken hem giderken zamanlarının büyük çoğunluğunu yolda geçirdikleri için hem ders çalışmaya yeterince zaman bulamıyorlar hem de okula yorgun geliyorlar,eve yorgun gidiyorlar iyice taşıma yüzünden.Bunu gözlemedim sadece.*”

Buradan da anlaşılacağı gibi taşımali eğitimin öğrenci ve aileler için avantajının olduğu ve öğrenciler açısından dezavantajlarının olduğu fakat veliler açısından dezavantajının olmadığı,taşımali eğitimin faydalarının daha çok olduğu tespit edilmiştir.

Taşımali eğitimin Köye Etkileri ve Taşınan Köydeki Topluma Yansımaları

Yarı yapılandırılmış görüşmenin 2.kısımında eğitimcilerle yöneltilen “Taşımali eğitimin köye etkileri ile taşımali eğitim sonrasında taşınan köydeki topluma yansımaları nelerdir?” sorusuna eğitimcilerin verdiği cevaplar tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4. Taşımali eğitimin toplumsal yansımaları ve köye olumsuz etkileri konusundaki görüşleri

Kodlar		Öğretmen	f
Toplumsal yansımalar	Devlet ile köylü arasında hiyerarşik yönden kopukluğa neden oluyor.	Ö1,Ö3,İ2,İ4,İ5	5
	Bilgi kaynağı olan öğretmeni kaybediyor.	Ö2,Ö4,Ö7,Ö9,İ1,İ3	6
	Devletin eksikliği hissediliyor.	Ö1, Ö4	2
Köye olumsuz etkileri	Sosyal yönden eksiklik yaşıyor.	Ö2,Ö4,Ö7,Ö8,Ö9,İ1,İ2	7
	Kültürel eksiklik yaşıyor.	Ö2,Ö5,Ö6,Ö9,İ1,İ3	6
	Aileler göç ediyor.	Ö3,Ö6,Ö10,İ5	4

Tablo 4’de görüldüğü gibi köydeki öğrencilerin taşıma merkezlerine taşınmasıyla eğitimcilerin 6’sı köydeki halkın bilgi kaynağı olarak gördükleri öğretmeni kaybettiklerini, 5’i öğretmenin köyden gitmesiyle devlet ile köylü arasında hiyerarşik kopukluk yaşandığını belirtmiştir. Konuyla alakalı olarak Ö4 kodlu öğretmen; “Köyde tabi ki bir eğitim görmüş,kendini geliştirmiş birisinin köyde olması o insanlar için bir şanstır.Danışma,kendilerini geliştirme,bilmedikleri şeyleri öğrenme,halkı yönlendirme konusunda eğitilmiş birinin köyde olması tabi ki halkı daha ileriye götürecektir.Tabi ki olmaması da halkı bilgiye ulaşmakta biraz daha zorlayacaktır.” şeklinde düşüncelerini ifade ederken, Ö1 kodlu öğretmen; “Kopukluk olur.Devletle, vatandaşın aralarında kopukluk olur,kopukluğa neden olabilir.” şeklinde; Ö9 kodlu öğretmen ise; “Dediğim gibi yani bizim sayemizde bazı şeylerden haberdar oluyorlar.İşte okuma yazmada ne bileyim ben yeniliklerden,sosyal aktivitelerden.Bunlardan haberdar olmayınca ve kültürsüzlük devam ediyor.” diyerek düşüncelerini belirtmiştir.

Okulların kapatılmasıyla eğitimcilerin 7’si köy halkının sosyal etkinlikler konusunda olumsuz etkilendiğini,6’sı köyde kültürel eksikliğin yaşandığını,4’ü köyden göçün arttığını,ifade etmiştir. Konuyla ilgili olarak Ö2 kodlu öğretmen;“Sosyal ve kültürel anlamda olumsuz bir durum olduğunu düşünüyorum.Çünkü öğretmenler gittikleri yerde genellikle hani toplumun aydın kişileri olarak yol gösterirler,topluma, köylüye yardımcı olurlar ancak öğretmenlerin köylerden uzaklaştırılması ya da köylerin öğretmensiz bırakılması sosyo-kültürel anlamda olumsuz etkiler yaratıyor bence.” şeklinde düşüncelerini belirtirken İ1 kodlu idareci;“Köylerdeki canlılığı azaltır.Yani okul,cami köyün vazgeçilmezleridir.Ancak tabi ki okulun boşaltılıp aşağı inmesi okuldaki,köydeki etkinliği elbetteki azaltır.Sosyal yönden,kültürel yönden köye katkısı olmaz.” şeklinde görüş bildirmiştir.

Aynı konuda İ4 kodlu okul yöneticisi de;“İlk bakışta olumsuz etkisi var.Köyde bir okulun açık olması,bayrağın orda sallanması köyde bir devletin varlığını hissettiriyor.O anlamda bunu soruyorsanız,bu anlamda olumsuz yönü var.Kaliteli eğitim anlamında taşımalinin daha faydalı olduğuna inanıyorum.Taşıma merkezlerinin öğrencilerin daha yakın yerlere taşınması daha faydalı olacaktır.”diyerek düşüncelerini ifade etmiştir.

Buradan da anlaşılacağı gibi taşımali eğitim sonucu taşınılan yerdeki köyün ve insanların olumsuz etkilendiği, sosyal yansımalarında da oradaki toplumu olumsuz anlamda etkilediği ortaya çıkmıştır.

Taşımali Öğrencilerin Ailelerinin Sosyoekonomik Durumları,Okul ile İletişimleri ve Çocuklarının Eğitimleri İle İlgileri

Araştırmanın bu bölümünde; öğrenci ailelerinin sosyoekonomik durumları, ailelerin çocuklarının eğitimleri konusundaki ilgileri ve okulun paydaşlarından olan okul idaresi ve öğretmenlerle iletişim durumları belirlemeye çalışılmıştır.

Tablo 5.Taşımali öğrencilerin ailelerinin sosyoekonomik durumları, ailelerin çocuklarının eğitimlerine ilgileri ve velilerin okulla iletişimleri konusundaki görüşler

Ailelerin sosyo-ekonomik durumları	Eğitimciler	f
Orta	İ2	1
Düşük	Ö1, Ö2, Ö3, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, İ3, İ4, İ5	12
İyisi de var, kötüsü de var.	Ö4, İ1	2
Eğitimcilerin öğrenci aileleri ile iletişimleri		
Görüşüyoruz.	Ö1, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö10, İ1	7
Çok nadir.	Ö3, İ2, İ3, İ4, İ5	5
Görüşemiyoruz.	Ö2, Ö8, Ö9,	3
Ailelerin çocuklarının eğitimi ile ilgileri		
İlgisiz	Ö1, Ö2, Ö3, Ö5, Ö7, Ö9, İ3, İ4, İ5	9
İlgilisi de var ilgisizi de var.	Ö4, Ö6, Ö8, Ö10, İ1, İ2	6

Tablo 5’de de görüldüğü üzere; eğitimcilerin 12’si taşımali öğrenci ailelerinin sosyoekonomik durumlarının düşük olduğunu,2’si iyisinin de kötüsünün de olduğunu,1’i ise orta gelirli aileler olduğunu belirtmiştir. Konuya ilişkin olarak Ö1 kodlu öğretmen; “Genelde,kötü olan öğrenci velileri oluyor.Köyde kalan halk maddi durumu çok iyi olmayan,tarımla ilgilenen halk oluyor.İyi değil yanigenelde taşımali eğitimle gelen öğrencilerin maddi durumları.” şeklinde düşüncelerini ifade ederken, İ1 kodlu yönetici düşüncelerini; “Bu değişmektedir.Köyde imamda oturur,polis de olabilir köyde oturan.Onun için sosyoekonomik durumları çok fazla da şey yapmaz, etkilemez ama genel kanı köyde oturanların sosyoekonomik durumlarının merkezdekilere göre biraz daha düşük olduğu kanısıdır ama bunun genel bir kanı budur ama özelde baktığımız zaman köylerde de çocukların çok iyi veli durumları iyi olan velilerde vardır.”olarak belirtmiştir.

Taşımali merkezi olan okulda görevli eğitimcilerin 9’u taşımali öğrencilerin aileleriyle görüşebildiklerini, 5’i çok nadir görüştüğünü, 3’ü ise görüşemediklerini ifade etmiştir. Ö4 kodlu öğretmen konuya ilişkin olarak düşüncelerini; “Tabi ki okula davet ediyoruz.Veli toplantıları yapıyoruz,çok kırsal olmayan yerlere de veli görüşmelerine gidiyoruz,veli ziyaretlerine.” ifade ederken, İ1 kodlu idareci “Çok az.Çünkü şöyle bir şey var; veli istesen bile imkân yok,gelemiyor.Gelemediği için ancak okul-aile birliği toplantısında.”diyerek belirtmiştir. Ö7 kodlu öğretmen ise; “Taşımali öğrencilerin aileleriyle genelde yüz yüzeden daha ziyade telefonla görüşmelerimizi sağlamaktayız. Kırsal kesimden geldikleri için aracım yok geledim, geldik dönemedik gibi sorunları olduğunu dile getiriyor. Genelde iletişim araçlarını kullanarak bu açığımızı kapatıyoruz.” şeklinde düşüncelerini ifade etmiştir.

Taşımali öğrencilerin ailelerinin çocuklarının eğitimi konusundaki ilgileri konusunda eğitimcilerin 9’u velilerin ilgisiz olduklarını,6’sı velilerin ilgili olanının da olmayanının da olduğunu ifade etmiştir. Bu konuyla ilgili olarak Ö3 kodlu öğretmen; “Maalesef yeteri kadar ilgili değil.Ama bu sadece taşımahlılarda değil, diğer velilerimizde bu konuda aynı.” Diyerek düşüncesini belirtmiş, İ1 kodlu yönetici ise; “İlgili olan da var,olmayanda var.Bu sadece taşımahlılar için değil taşımali merkezdekiler için de geçerli.Sadece şey olabilen taşımali öğrenci velileri sürekli okula gelme imkânı olmayabilir.Çünkü köydedir,araba gelecektir,mevcut geldikleri zaman uğramaktadırlar.Genel veli öğretmen çağırıldığında gelebilmektedir.” şeklinde düşüncelerini belirtmiştir.

Buradan da anlaşılacağı gibi taşımali öğrencilerin ailelerinin sosyoekonomik durumlarının düşük olduğu, öğretmen ve idarecilerin öğrenci aileleriyle çeşitli yollarla iletişime geçebildiği, ailelerin çocuklarının eğitimi konusunda ilgili olanlarının da ilgisiz olanlarının da olduğu ortaya çıkmaktadır.

Taşımali öğrencilerin öğrenme potansiyelleri, okul başarısındaki rolleri, okul ve sınıf ortamında karşılaştıkları problemler

Araştırmaya katılan eğitimcilerin, taşımali öğrencilerin öğrenme potansiyellerinin nasıl olduğuna ve okul başarısına etkilerine ve sınıf/okul ortamında karşılaştıkları sorunlara yönelik düşünceleri tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6. Taşımali öğrencilerin öğrenme potansiyelleri, okul ve sınıf başarısındaki yerleri ve sınıfta karşılaştıkları problemlere ilişkin eğitimci görüşleri

Katılımcılar	Öğrenme Potansiyelleri		Okul ve Sınıf Başarısına Etkileri			Okul ve Sınıf Ortamında Karşılaştığı Problemler
	Farklı	Farklı Değil	Olumlu	Olumsuz	Etkisi Yok	
Ö1		✓	✓			Okula uyum,
Ö2		✓		✓		Odaklanma
Ö3		✓	✓			-
Ö4		✓	✓			-
Ö5		✓		✓		-
Ö6		✓		✓		Odaklanma
Ö7		✓		✓		Odaklanma
Ö8		✓			✓	-
Ö9		✓			✓	-
Ö10		✓		✓		-
İ1		✓			✓	Kültür Çatışması
İ2		✓	✓			Okula uyum
İ3		✓			✓	-
İ4		✓		✓		Disiplin Problemi
İ5		✓			✓	Kültür çatışması

Taşımali öğrencilerin öğrenme potansiyellerinin diğer öğrencilere göre durumunun ne olduğuyla ilgili sorulan soruya tüm eğitimciler, öğrencilerin öğrenme potansiyellerinin farklı olmadığını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin öğrenme potansiyelleri ile ilişkili olarak Ö4 kodlu öğretmen; "Düşünmüyorum. Tabi ki öğrenci kalıtımla gelen bir alt yapısı vardır, taşımalla gelen bir alt yapı yoktur. Aileden kalıttan iyi bir kalıtsal alt yapı gelirse çocuk taşınmasa da taşınmasa da barısını herhangi bir şekilde olumsuz etkilemez." diyerek düşüncelerini dile getirmiştir.

Taşımali öğrencilerin okul ve sınıf başarısındaki etkisi konusunda eğitimcilerin 6'sı taşımali öğrencilerin okul ve sınıf başarısındaki olumsuz etkilediklerini, 5'i okul ve sınıf başarısındaki etkilerinin olmadığını, 4'ü ise okul ve sınıf başarısındaki olumlu etkilediğini belirtmişlerdir. Konuya ilişkin olarak Ö7 kodlu öğretmen; "Taşımali öğrencilerin sınıf başarısındaki etkisi; taşımali öğrenciler daha davranış bakımından ders bakımından daha az katılım sağlamaktalar. Bu da onların daha dar çevreden gelmelerinden köyden gelmelerinden ve ya işte yorgunluklarından, uykuyu alamadıklarından kaynaklandığını düşünmüyorum." şeklinde düşüncelerini belirtirken, İ4 kodlu yönetici "Genele kıyasladığımızda düşük, çok düşük. Okul başarısındaki etkileri taşımali öğrencilerin ikametleri burada olup, yani merkezde olan çocuklara göre oransal olarak çok uzak, aralarındaki başarı şeysi. 1 tane, 2 tane öğrenci görüyorsunuz öyle. 130 öğrencimiz var mesela. Her sene bunların içinde taşımali olup çok başarılı, ilgili, alakalı 1-2 öğrenciyi geçmiyor hedefi yüksek öğrenciler. Onun dışında iyi bir başarı elde edemiyoruz onlarla. Şimdi artık nedenlerini tartışabiliriz." diyerek düşüncelerini belirtmiştir.

Taşımali öğrencilerin sınıf ortamında karşılaşmış oldukları problemlere ilişkin soruya 7 eğitimci, öğrencilerin bir problem yaşamadıklarını,³ eğitimci derse odaklanma konusunda problem yaşadıklarını,² eğitimci, öğrenciler arasında kültür çatışması problemi yaşandığını,² eğitimci, öğrencilerin okula uyum sorunu yaşadıklarını,¹ eğitimci de öğrencilerin disiplin kurallarına uymada problem yaşadıklarını ifade etmiştir. Bu problemlerle ilgili olarak Ö6 kodlu öğretmen; *“Daha uykulu oluyorlar, daha yorgun oluyorlar. Derslerine dikkatini kolay vermiyorlar. Çünkü zaten o yolun vermiş olduğu bir yorgunluk. Sabah erken kalkmanın vermiş olduğu bir uyku hali oluyor. Tedirgin oluyorlar, servisi kaçıracağım diye, akşam çıkarken ya da bir şey unuttukları zaman herhangi bir araç-gereçlerini okulda unuttukları zaman yapacakları çalışmadan mahrum kalıyorlar.”* diyerek düşüncelerini belirtirken, İ5 kodlu öğretmen; *“Bunu şu an kendi okulumda bir problem yaşamıyorlar. Yalnız daha merkezi okullara yani ilçe merkezinde, il merkezinde okullara taşınan yerlerde de çalıştım. Oralarda gördüğüm şeydu uyum sorunu yaşıyor. Köydeki kültürle, şehirdeki biraz farklı. Köydeki çocuklar biraz hareketli, ne bileyim kural tanımamazlık demeyelim de biraz daha özgürlüğüne düşkün, kurallara uyumda biraz sorun yaşıyorlar.”* şeklinde düşüncelerini belirtmiştir.

Buradan da anlaşıldığı gibi taşımali öğrencilerin öğrenme potansiyellerinin farklı olmadığı, okul başarısında olumlu ve olumsuz etkilerinin olduğu, okul ve sınıf ortamında birtakım problemler yaşadıkları ortaya çıkmaktadır.

TARTIŞMA

Taşımali eğitimle gelen öğrencilerin, taşındıkları okuldaki ve derslerdeki başarıyı nasıl etkilediklerini araştırmak amacıyla yapılan bu çalışmada; eğitimciler, kırsal bölgelerdeki öğrencilerin sayısının azalması nedeniyle taşımali eğitime başvurulduğunu, bunun için ayrılan finansman ve altyapının yeterli olduğunu; erken kalkmak zorunda kalan öğrencilerin sosyal alanda kendilerini geliştirme imkânı bulduğunu, ailelerin de çocuklarının eğitimleri konusunda sorumluluktan kurtulduğunu, taşınan köydeki halkın en yakın bilgi kaynağı olan öğretmenden yoksun kaldığını ve öğrencilerin taşınmasıyla köy halkının sosyal etkinlikler yönünden eksiklikler yaşadığını, öğretmenlerin düşük gelirli ailelerle görüşülebilmelerine rağmen ailelerin çocuklarının eğitimine duyarsız kaldığını, öğrenme potansiyeli taşıma merkezindeki öğrencilerden farklı olmayan taşımali öğrencilerin okulda herhangi bir problemle karşılaşmamalarına rağmen okul ve sınıf başarısını olumsuz etkilediğini ifade etmişlerdir.

Taşımali ilköğretim, ilköğretim çağındaki çocuklar ile birleştirilmiş sınıf programı uygulayan öğrencileri ve az nüfuslu dağınık yerleşim birimlerinde bulunan okullardaki öğrencilerin, merkez olarak seçilen ilköğretim kurumlarına gününbirlik taşınıp eğitim- öğretimlerinin sağlanması için yapılan uygulamadır (Karakütük, 1998). Araştırmadaki eğitimciler, bölgede öğrenci sayısının azalması nedeni ile bölgede taşımali eğitime başvurulduğunu ifade etmişlerdir. Ailelerin düzenli bir gelire sahip olmak istemeleri nedeni ile iş bulmak için kırsal bölgelerden şehirlere göç edebilmektedirler. Hatta kırsal bölgede yaşamlarını sürdüren bu ailelerin, çocuklarının gelecekleri konusunda kaygı yaşamaları nedeniyle, ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri kadar çocuk sahibi olmaları bölgedeki nüfusun azalmasına neden olabilir. Doğumların azalması ve göçlerin artması nedeniyle okul çağındaki öğrenci sayısının azalması kırsal bölgelerdeki okulların kapanmasına neden olabilmektedir. Bu bölgede kapanan okullardaki öğrencilerin eğitim ihtiyaçlarının karşılanabilmesi için de taşımali eğitime başvurulmaktadır.

Araştırmada eğitimcilerin, taşımali eğitimin altyapısının ve taşımali eğitim için ayrılan finansmanın yeterli olduğunu ifade etmelerine rağmen, bazı araştırmalarda taşımali eğitim için kullanılan taşıma araçlarının taşımaya uygun kapasite ve yeterliliğe sahip olmadığı, yöre halkının araçlara bindiği ve dolayısıyla öğrencilerin ayakta kaldığı, şoförlerin eğitim ve kültürlerinin yanında yeterli acil müdahale ve ilk yardım yeterliliğine sahip olmadıkları ortaya çıkmıştır (Bilek ve Kale, 2012; Karakütük, 1998; Ozan, 2009; Yurdabakan ve Tektaş,2013). Araştırmalara bakıldığında taşımali eğitim için ayrılan finansman açısından bir engel olmamasına rağmen genelde taşıma araçlarının şoförleri ve araçları ile ilgili sıkıntıların yaşandığı görülmektedir. Fakat Milli Eğitim Müdürlüklerinde görevli, taşımali eğitim ihalesi yapmak için görevlendirilen ve daha sonra denetiminden sorumlu personelin servis şoförleri ve araçları konusunda gerekli denetimleri yapmaları, böyle sorunlar yaşamasına engel olabilir. Araştırmadaki eğitimcilerin görev yaptıkları bölgede bu noktalara dikkat ediliyor olması, öğrenciler için

gelen yemeklerin sıcak ve sağlıklı olması, öğrencilerin taşımaya ücret ödememesi ve taşınma esnasında herhangi bir kaza yaşanmamış olması, eğitimcilerin taşımali eğitim için oluşturulan altyapı ve ayrılan finansmanı yeterli bulmalarının nedeni olabilir.

Taşımali eğitimle öğrenciler en başta eğitim-öğretim faaliyetlerine devam etme fırsatı bulurlar (Yurdabakan ve Tektaş, 2013). Bu fırsatı bulan köyde daha önce birleştirilmiş sınıfta eğitim gören sonra müstakil sınıflarda eğitim görme şansı bulan bu öğrenciler, taşındıkları okullarda her ders için ayrı bir öğretmene sahip olmalarının yanında, daha çok fiziki imkân (Kütüphane, laboratuvar, bilgisayar laboratuvarı,...) bulmaları sayesinde bilişsel alanda başarıları artabilmektedir (Karakütük, 1998; Küçüksüleymanoğlu, 2006; Şimşek ve Büyükkıdık, 2017; Yurdabakan ve Tektaş, 2013). Bunun yanında, taşımali eğitimle öğrencilerin, sosyal alanda da kendilerini geliştirdiklerini araştırmadaki eğitimciler ifade etmişlerdir. Az sayıda öğrenciye sahip kırsal bölgedeki okullarda öğrenim görmekte olan bu öğrenciler, taşımali eğitim sayesinde, taşıma merkezi okullarda daha fazla öğrenci ile bir araya gelme fırsatı bulabilirler. Bu fırsatı bulan öğrenciler, olumlu davranışlar sergileme ve etkili iletişim kurabilme becerilerini etkili kullanmaları sayesinde, çok sayıda öğrenci ile arkadaşlık kurabilir ve sosyal alanda kendilerini geliştirebilirler. Bu bağlamda taşımali eğitim sayesinde öğrenciler zihinsel ve sosyal alanda kendilerini geliştirebilmektedirler. Ayrıca eğitimcilerin taşımali eğitim ile ailelerin sorumluluktan kurtulduğunu ifade etmelerinin nedeni, öğrencilerin yemeklerinin, okula ulaşımının devlet tarafından karşılanması kendilerine maddi anlamda ayrıca bir yük getirmeyeceği düşüncesi olabilir.

Araştırmadaki eğitimciler taşımali eğitimle gelen öğrencilerin erken kalkmak zorunda kaldıklarını dile getirmişlerdir. Bu sonuç ve servis şoförlerinin taşıma araçlarına köylüleri almaları nedeniyle öğrencilerin ayakta kaldığı (Ozan, 2009), bu yüzden öğrencilerin yolda yoruldukları ve derse motive olamadıkları ortaya çıkmıştır (Arı, 2003; Kaya, 2006; Şimşek ve Büyükkıdık, 2017; Yurdabakan ve Tektaş, 2013). Ayrıca okula uyum sorunu yaşayan bu öğrenciler (Yeşilyurt ve diğerleri, 2007), zaman zaman kalitesiz yemeklerle de karşılaşabilmektedirler (Secer ve Yelken, 2013). Gerek yemek konusunda gerekse de servis araçları ve şoförlerine yönelik gerekli denetimlerin yapılmaması, ihale alan yemek şirketleri ve taşıma şoförleri tarafından şartnamelerdeki kuralları ihlal etmelerine neden olabilir ve bu durumdan da öğrenciler olumsuz etkilenebilmektedirler. Eğitimciler, öğrencilerin taşımali eğitimle bazı sorunlarla karşılaşabileceklerini ifade etmelerine rağmen veliler açısından bir olumsuz yanının olmadığını belirtmişlerdir. Eğitimcilerin böyle düşünmelerinin nedeni; velilerin taşımali eğitimle, eğitim konusunda çocuklarının daha çok fiziki imkânlarla bulduklarını, yemek ve taşıma araçları ile ilgili olumsuzluk yaşanmaması için gerekli anlaşmaların yetkililer tarafından yapıldığı düşünceleri olabilir. Okullaşma toplum duygusunu geliştirmede önemli rol oynasa da programlar öğrenci ve öğretmenleri toplumdan uzaklaştırabilir (Waller ve Barrentine, 2015). Araştırmadaki eğitimciler de öğrencilerin taşıma merkezi okullara taşınması nedeniyle köy halkının, en yakın bilgi kaynaklarından biri olan öğretmenlerden yoksul kaldığını ifade etmişlerdir. Ozan,(2009)'ın yaptığı araştırmada da taşımali eğitim nedeniyle taşınan yerdeki köyün kalkınma ve köy halkının eğitilme imkânını kaybettiği ortaya çıkmıştır. Bunun yanında araştırmadaki eğitimciler, öğrencilerin taşınması nedeniyle köy halkının sosyal yönden eksiklikler yaşadığını ifade etmişlerdir. Milli bayramlar, belirli gün ve haftalarda, toplum hizmeti adı altında okullarda düzenlenen sosyal faaliyetlere, sinema ve tiyatro gibi faaliyetlere uzak olan kırsal bölgedeki öğrenci ailelerinin ve köylülerin davet edilmesi onlar için eğlenceli bir aktivite olmaktadır. Okulun taşınmasıyla bu faaliyetlere ulaşmada zorluk yaşayan kırsal bölgedeki insanların, katılabileceği etkinlikler azalmakta ve bunun sonucunda da sosyal alanda eksiklikler yaşamaktadırlar. Bu anlamda öğretmenin ve öğrencilerin gerek sosyal alanda gerek bilgi alanında kırsal bölgedeki insanların gelişimine katkı sağladıkları söylenebilir.

Okul ile işbirliği içinde, çocuğu ile ilgilenen veliler okul başarısını olumlu yönde etkiler (Çelenk, 2003). Fakat yapılan birçok araştırmada velilerin okuldaki toplantılara katılmadığı, öğretmenlerin velilere ulaşamadığı, bırakın öğretmenlerle işbirliği halinde olmalarını onlarla iletişim sıkıntısı yaşadıkları ortaya çıkmıştır (Arı, 2003; Bilek ve Kale, 2012; Küçüksüleymanoğlu, 2006; Ozan, 2009). Fakat bu araştırmadaki eğitimciler, düşük sosyoekonomik gelirli ailelerle iletişim kurabilmelerine rağmen ailelerin, çocuklarının eğitimi konusunda ilgisiz kaldıklarını belirtmişlerdir. Ailelerin ilgisiz kalmalarının nedenleri; okuldaki eğitime katılım konusunda yakınlarında örnek alacakları bir modelin olmayışı, eğitim işini okula bırakıp pasif kalmayı tercih etmeleri ve sorumluluk almak istememeleri olabilir

(Christenson, 2004; McGhee,2007).Oysa aile üyelerinin çocuklarına gerekli değeri vermesi, çocuk eğitiminde yeterli bilgiye sahip olmaları ve çocuklarıyla ilgilenmeleri çocuklarının başarılarını büyük ölçüde katkı sağlayacaktır (Engin, Özen ve Bayoğlu, 2009).

Araştırmada eğitimciler taşımali eğitim nedeniyle öğrencilerin okulda ve sınıfta bir sorunla karşılaşmadıklarını belirtmelerine rağmen, birçok araştırmada öğrencilerin erken kalkmak zorunda kaldıkları, ayakta yolculuk yapmaları nedeniyle yoruldukları (Gökkyer ve Gülşen, 2012; Kaya, 2006; Şimşek ve Büyükkıdık, 2017; Yurdabakan ve Tektaş, 2013),dolayısıyla derse odaklanma (Bilek ve Kale 2012) ve derse motive olma konusunda sorun yaşadıkları ortaya çıkmıştır (Arı, 2003).Bu sorunların yanında tıpkı araştırmadaki öğrenci ailelerinde olduğu gibi ailelerin çocuklarının eğitime ilgisiz kalmaları, öğrencilerinin başarısız olmalarına neden olabileceği gibi (Epstein ve Sheldon, 2002a; Epstein ve Sheldon, 2002b; Jeynes, 2007; Sheldon, 2003), okul ve sınıf başarısını olumsuz etkileyebilecekleri araştırmada ortaya çıkmıştır. Hâlbuki birçok araştırmada taşımali eğitimin, öğrencilerin başarılarını artırdığı sonucuna ulaşılmıştır(Ak ve Sayıl, 2006; Angrist, Pathak ve Walters, 2013; Kaya ve Aksu, 2009; Secer ve Yelken, 2009; Şimşek ve Büyükkıdık, 2017).Taşımali eğitimle fiziki anlamda birçok imkân bulan öğrencilerin erken kalkma ve ayakta gitme sorunlarının çözülmesi ile yolda yorgun düşmelerini engellenebileceği gibi derse odaklanmaları ve derse motive olmaları sağlanabilir. Tüm bunların sağlanması da taşımali öğrencilerin okul ve sınıf başarısını artırma konusuna olumlu yansiyabilir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Taşıma ile gelen öğrencilerin okul başarısındaki rolleri hakkında,10 öğretmen ve 5 idarecinin katılımıyla yürütülen bu çalışmada önemli sonuçlara ulaşılmıştır.Ulaşılan sonuçlar şunlardır:

- Taşımali eğitimde gerekli finansmanın sağlanmasına rağmen servis araçları ve şoförlerinden kaynaklanan altyapı sorunlarının olduğu ortaya çıkmıştır.
- Taşımali eğitimin zihinsel, sosyal, fiziksel yönden faydalı olduğu görülmüştür.
- Taşımali eğitimdeki öğrencilerin bireysel kaynaklı sebeplerden çok çevresel kaynaklı sebeplerden dolayı sorun yaşadıkları tespit edilmiştir.
- Öğretmenin ve öğrencilerin gerek sosyal gerek ekonomik gerekse eğitim anlamında buldukları bölgeye katkı sağladıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırma sonucunda elde edilen verilerle ilgili ulaşılan sonuçlardan yola çıkarak, taşımali eğitimle eğitim-öğretim gören öğrencilerin okul başarısındaki rolleri konusunda, öğretmen ve idarecilerin değerlendirmesi sonucunda aşağıdaki önerilerin getirilmesi uygun görülmüştür.

- Taşımali eğitimle ilgili yönetmelik ve sözleşmeler yapılmasına rağmen servis şoförlerinden kaynaklanan sorunlara karşı sürekli servis araçları jandarma, polis, Milli Eğitim Müdürlüğü görevlileri tarafından sürekli farklı yol güzergâhlarında denetlenip gerekli yaptırımlar uygulanabilir.
- Taşımali eğitim sayesinde kütüphane, spor salonu, bilgisayar odaları, laboratuvar vb. fırsatlara erişen bu öğrencilerin daha fazla buralardan faydalanabilmeleri sağlanabilir.
- Taşınan bölgedeki insanların okulun kapatılmasıyla kaybettikleri sosyal ortamı yaratmak için öğretmen ve öğrencilerle birlikte bölgeye ziyaretler yapılarak, onlarla toplum hizmeti çalışmaları yürütülebilir.
- Taşımali öğrencilerin ailelerine; ailenin eğitimdeki rolünü anlatan seminerler verilerek ailelerin çocuklarının eğitime katılmaları sağlanabilir.
- Sabah saatlerinde derse odaklanma sorunu yaşayan bu öğrencilere dersler başlamadan önce dikkatlerini geliştirebilecek ve tüm öğrencileri kaynaştıracak oyunlar, danslar yaptırılabilir.
- Taşımali öğrencilerin okula uyum sağlamaları ve taşındıkları bölgedeki öğrencilerle gruplaşmalarını ortadan kaldırmak için her iki gruba etkili rehberlik hizmetleri sunulmalıdır.
- Servis şoförlerinden kaynaklanan bu sorunları en aza indirebilmek amacıyla servis şoförlerinin sözleşmelerde yer alan taşımali eğitime ilişkin yönetmelik maddelerini neden ihlal ettiklerini belirlemeye yönelik çalışmalar yapılabilir.

Bilgilendirme / Acknowledgement: Bu makale 11-14 Nisan 2018 tarihlerinde Gazi Üniversitesi ev sahipliğinde Ankara’da gerçekleştirilen 17. Uluslararası Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu’nda (USOS 2018) sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

KAYNAKÇA

- Ak, L., ve Sayıl, M. (2006). Three different types of elementary school students’ school achievements, perceived social support, school attitudes and behavior-adjustment problems. *Educational Sciences:Theory & Practice*, 6(2), 293-300.
- Angrist, J. D., Pathak, P. A. ve Walters, C. R. (2013). Explaining charter school effectiveness. *American Economic Journal: Applied Economics*, 5(4), 1–27, <http://dx.doi.org/10.1257/app.5.4.1>
- Arı,A.(2003). Taşımali ilköğretim uygulaması (Uşak Örneği). *G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(1), 101-115.
- Bilek, E. ve Kale, M. (2012).Taşıma merkezi okullarda görev yapan öğretmenlerin görüşlerine göre taşımali eğitim uygulaması.*Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(3),609-632.
- Boğuşlu, V. (2007). Taşımali sistemin ilköğretim okulu öğrencilerinin ve fen başarılarına bilişsel, duyuşsal ve psiko-motor davranış açısından etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kafkas Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Kars.
- Brownell, M. T., Bishop, A. M. ve Sindelar, P. T. (2018). Republication of “NCLB and the demand for highly qualified teachers: Challenges and solutions for rurals chools”. *Rural Special Education Quarterly*, 37(1) 4–11.
- Bulut, F. (2003). Taşımali Eğitim Sistemine İlişkin İlköğretim Müfettişleri, Okul Yöneticileri ve Öğretmenlerin Beklentileri (Gaziantep İli Örneği). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- Büyükkaragöz, S. ve Şahin H. (1995). Taşımali ilköğretim uygulaması.*Eğitim ve Bilim*, 96, 38-50.
- Christenson, S. L. (2004). The family-school partnership: An opportunity to promote the learning competence of all students. *The School Psychology Review*, 33(1).
- Creswell, J. W. (2014). *Nitel Araştırma Yöntemleri* (Çev. Bütün, M. ve Demir, S. B). Ankara: Siyasal Kitap.
- Çelenk, S. (2003). Okul başarısının ön koşulu: Okul aile dayanışması.*İlköğretim-Online* 2 (2): 28-3. [Online]: <http://ilkogretim-online.org.tr> adresinden 12.01.2018 tarihinde indirilmiştir.
- Ekiz,D. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara, Anı Yayıncılık.
- Ekiz, D. (2003). *Eğitimde Araştırma Yöntem ve Metotlarına Giriş*. Ankara.
- Engin,A.O., Özen, Ş.ve Bayoğlu, V. (2009). Öğrencilerin okul öğrenme başarılarını etkileyen bazı temel değişkenler, *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3,125-156.
- Epstein, J. L., and Sheldon, S. B. (2002a). Improving student behavior and school discipline with family and community involvement. *Education and Urban Society*, 35(1), 4-26.
- Epstein, J. L., and Sheldon, S. B. (2002b). Present and accounted for: Improving student attendance through family and community involvement. *Journal of Educational Research*, 94(5), 308-318.

- Ergüneş, Y. ve Altunsaray A. (1998). *Taşımali İlköğretim Uygulamasının Değerlendirilmesi*. Cumhuriyetin 75. yılında İlköğretim I. Ulusal Sempozyumu, Tekişik Yayıncılık, s.189-200, Ankara.
- Gagnon, D. J.,&Mattingly, M. J. (2015). State policy responses to ensuring excellent educators in rural schools. *Journal of Research in Rural Education*, 30(13), 1-14.
- Gökkyer, N. ve Gülşen, C. (2012). Taşımali ilköğretim uygulamasında öğrencilerin taşınmaları sürecinde karşılaşılan sorunlara ilişkin öğrenci görüşleri. *Milli Eğitim*, 193, 17-28.
- Jeynes, W. H. (2007). The relationship between parental involvement and urban secondary school student Academic achievement: A meta-analysis. *Urban Education*, 42(1), 82-110.
- Karakütük,M.(1998). Taşımali ilköğretim uygulaması ve sorunları:Sincan ilçe örneği. *Eğitim Bilim Dergisi*, Cilt 22, Sayı 108: 16-21.
- Kavak, Y. (1997). *Dünyada ve Türkiye’de İlköğretim*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Kaya, N. Ç. (2006). Taşımali eğitim programındaki ilköğretim öğrencilerinin durumları: Silopi köyleri örneğinde bir sosyal değerlendirme. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 46(2), 105-116.
- Kaya, A. ve Aksu,M. B. (2009).Fırsat ve olanak eşitliğinin sağlanmasında bir adım olarak taşımali eğitim.*Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(27),177-189.
- Kefeli,S.(2005).İlköğretim Uygulamalarının Değerlendirilmesi:Normal,Yatılı ve Taşımali İlköğretim Okullarının Karşılaştırılması(Mudurnu İlçesi Örneği). Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Küçüksüleymanoğlu,R. (2006).Taşımali eğitim(Bursa ili örneği). *İlköğretim Online*, 5(2):16-23. [Online]: <http://ilkogretim-online.org.tr> adresinden 15.11.2016 tarihinde indirilmiştir.
- Mattingly, M. J., Johnson, K. M., &Schaefer, A. (2011). *More poor kids in more poor places: children increasingly live where poverty persists*. (Carsey Issue Brief No. 38). Retrieved from the Carsey School of Public Policy website: [Online]: <http://scholars.unh.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1149&context=carsey> adresinden 05.06.2018 tarihinde edinilmiştir.
- McGhee, C. (2007). A descriptive study of teacher and parental attitudes forwards parent involvement at an elementary school in Delaware. Unpublished Doctoral Dissertation. WilmingtonUniversity, Delaware.
- MEB, (2000).*Taşımali İlköğretim Yönetmeliği*. Ankara.
- MEB (2012). *Millî Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim 2011-2012*. Milli Eğitim Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı. Ankara.
- Mingren, Z. ve Shiquan, F. (2018). Rural teacher identity and influencing factors in Western China. *Chinese Education & Society*, 51: 91–102, DOI: [10.1080/10611932.2018.1433410](https://doi.org/10.1080/10611932.2018.1433410).
- Monk, D. H. (2007). Recruiting and retaining high-quality teachers in rural areas. *The Future of Children*, 17(1), 155-174. doi:10.1353/foc.2007.0009

- Ozan, Ö. (2009). Taşımali ilköğretim ortamlarının bilgi ve iletişim teknolojileri yoluyla iyileştirilmesi için model önerisi:Eskişehir örneği.*Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(2), 293-332.
- Özgün, A. (2007). İstanbul'da Taşımali Eğitimin Okul, Veli, Öğrenci Açısından Olumlu ve Olumsuz Etkileri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- Özkan, N.(1997).Taşımali İlköğretim Uygulamasında Sayısal Gelişmeler,Güçlükler ve Çözüm Önerileri. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi.Hacettepe Üniversitesi,Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Secer, M. ve Yelken, Y. (2009). İlköğretim 6.-7.-8. sınıf öğrencilerinin taşımali eğitimde karşılaştığı sorunlar (Gülнар Örneği). *İlköğretim Online*, 8(1), 24-35, [Online]: <http://ilkogretim-online.org.tr> adresinden 15.11.2016 tarihinde indirilmiştir.
- Sheldon, S. B. (2003). Linking school-family-community partnerships in urban elementary school to student achievement on state tests. *The Urban Review*, 35(2), 149-165.
- Sindelar, P. T., Pua, D. J., Fisher, T., Peyton, D. J., Brownell, M. T. ve Mason-Williams, L. (2018). The Demand for special education teachers in rural schools revisited: An update on progress. *Rural Special Education Quarterly*, Vol. 37(1) 12– 20, DOI: 10.1177/8756870517749247.
- Şenol, D. ve Yıldız, S. (2009). Yatılı ilköğretim bölge okullarında öğrenci-öğretmen ve aile etkileşimi:Diyarbakır ve Erzurum örneği. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 18, Sayı 1: s.359–376.
- Şimşek, A. ve Büyükkıdık, S. (2017). Öğretmen ve öğrenci görüşleriyle taşımali eğitim uygulaması değerlendirilmesi: Bozova ilçesi örneği.*İlköğretim-online*, 16(1): 15-34. [Online]: <http://ilkogretim-online.org.tr/index.php/io/article/view/1114/969> adresinden 09.01.2018 tarihinde indirilmiştir.
- Ulferts, J. D. (2016). A brief summary of teacher recruitment and retention in the smallest Illinois rural schools. *The Rural Educator*, 37, 14–24.
- Waller, R., & Barrentine, S. J. (2015). Rural elementary teachers and place-based connections to text during reading instruction. *Journal of Research in Rural Education*, 30(7), 1-13.
- Yeşilyurt, M., Orak, S., Tozlu, N., Uçak, A. ve Sezer, D. (2007). İlköğretimde taşımali eğitim araştırması Van il merkezi örneği. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(19), 197–213. [Online]: <http://www.esosder.com/> adresinden 5 Mart 2016 tarihinde indirilmiştir.
- Yettick, H., Baker, R., Wickersham, M., & Hupfeld, K. (2014). Rural districts left behind? Rural districts and the challenges of administering the Elementary and Secondary Education Act. *Journal of Research in Rural Education*, 29(11), 1-15.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H.(2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara, Seçkin Yayıncılık.
- Yurdabakan, İ. ve Tektaş, M. (2013). Taşımali ilköğretim öğrencilerinin taşımali eğitime ilişkin görüşleri. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt: 15, Sayı: 3, 511-527.
- Yuyou, Q. ve Wenjing, Z. (2018). What does Professional rank mean to teachers? A survey of the multiple impacts of Professional rank on urban and rural compulsory education teachers. *Chinese Education & Society*, 51: 117–132, DOI: 10.1080/10611932.2018.1433412.